

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд
Бр. 12-4331
29. 10. 2025 год.

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд
Број: 17406/19
Датум: 30.10.2025

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА
„СРБИЈАШУМЕ“ - БЕОГРАД

ПРОГРАМ
управљања Парком природе
„СТАРА ПЛАНИНА“

за 2026. годину

Пирот, октобар, 2025. год.

Редни број	САДРЖАЈ	Страна
I	УВОД	3
II	ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	4
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	5
1.	Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	5
2.	Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима	13
3.	Управљање природним ресурсима	14
3.1.	Задаци и активности на заштити и управљању шумама	14
3.2.	Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном	15
3.3.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама	17
3.4.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем	18
3.5.	Задаци и активности на коришћењу споредних шумских производа	19
3.6.	Задаци и активности на мониторингу	20
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	26
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	28
1.	Мере и услови	28
2.	Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.	28
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	35
VII	САРАДЊА	44
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	44
IX	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	45

I УВОД

Влада Републике Србије донела је Уредбу о заштити Парка природе „Стара планина“ („Службени гласник РС“, број 23/09), којом је део подручја Старе планине од гребена Видлич на југу до граничног камена бр. 403 код Вршке Чуке ставила под заштиту као природно добро од изузетног значаја Парк природе „Стара планина“ и сврстала га у I категорију.

Програм управљања ПП „Стара планина“ за 2026. годину урађен је у складу са чланом 54. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон), Уредбом о заштити Парка природе „Стара планина“ („Службени гласник РС“, број 23/09) и Уредбом о Еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/10).

Плански основ за израду Програма управљања ПП „Стара планина“ за 2026. годину је План управљања ПП „Стара планина“ за период 2020-2029. године као други десетогодишњи плански документ на који је од стране надлежног Министарства добијена сагласност број 353-02-01408/19-04 од дана 06.11.2019. године.

На захтев ЈП „Србијашуме“ Београд, Министарство заштите животне средине је издао Решење о условима заштите природе за израду Програма управљања Парком природе „Стара планина“ за 2026. годину (број 003430111 2025 14850 004 001 501 100 од 30.09.2025.год.).

Управљач Парка природе „Стара планина“ је ЈП „Србијашуме“ је истовремено и управљач дела еколошки значајног подручја „Стара планина“ утврђено Уредбом о еколошкој мрежи под редним бројем 80. План управљања ПП „Стара планина“ остварује се кроз годишњи Програм управљања којима се детаљно и прецизно дефинишу задаци, радови и активности, организациони и материјално-финансијски услови његовог извршења.

Парк природе „Стара планина“ простире се на четири општине и то: највећим делом Општина Пирот, затим Општина Књажевац, Општина Димитровград и део Општине Зајечар. Укупна површина парка је 114.332 хектара и тиме представља највеће заштићено подручје у Србији.

На подручју Парка природе „Стара планина“ успостављени су режими заштите I, II и III степена заштите. Режим I степена обухвата површину 3.680 ha (3,23%), II степена 20.159 ha (17,63%) и III степена 90.493 ha (79,14%), односно режим I степена обухвата површину 7.839 ha, II степена 35.897 ha и III степена 76.171 ha, по изводу из Студије заштите национални парк „Стара планина“.

Министарство заштите животне средине покренуло је поступак заштите у Националном парку „Стара планина“, на основу члана 42. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон), уз израду Студије заштите Национални парк „Стара планина“.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви управљања заштићеним подручјем за 2026. годину су:

1. очување и унапређивање природних вредности и ресурса (биодиверзитета и геодиверзитета);
2. очување предеоних одлика;
3. очување културно-историјског наслеђа;
4. усклађени развој привредних активности са прописаним режимима заштите.

Циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја обухватају следеће:

- Заштита, очување и унапређење биљних и животињских врста и њихових заједница, заштита амбијенталне целине и створених вредности, хидролошких, геолошких и геоморфолошких карактеристика;
- Обезбеђивање праћења промена у заштићеном добру и његовом окружењу и обезбеђивање надзора над спровођењем услова и мера заштите природе;
- Усклађивање коришћења природних ресурса са начелима, мерама и условима заштите природе – коришћење природних ресурса до степена и на начин којима се не угрожава разноврсност и функционисање природних система и процеса;
- Успостављање тесне сарадње са државним институцијама, локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради заштите и развоја заштићеног подручја;
- Успостављање тесне сарадње са свим корисницима заштићеног добра ради појачања рада на маркетингу, презентацији и популаризацији Парка природе „Стара планина“ ;
- Обезбеђивање едукације локалног становништва и стварање едукованих туристичких кадрова, као и успостављање и развој туристичко – рекреативних активности.

У циљу заштите, очувања и унапређења заштићеног подручја Парка природе „Стара планина“ неопходно је да управљач:

- Покрене израду програма развоја туризма, сточарства, образовања и других развојно – образовних програма;
- Спроведе даљи мониторинг површинских вода, орнитофауне, геонаслеђа и здравственог стања шума са научно истраживачким институцијама и настави са спелеолошким истраживањима и картирању спелеолошких објеката;
- Имплементира коришћење апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података;
- Успостави мониторинг лековитог и ароматичног биља и истраживање биљних заједница на тресавама од значаја за мрежу Натура 2000, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- Предвиди континуирану обуку чувара у препознавању строгозаштићене и заштићене флоре и фауне на простору;

- Предвиди покретање пројекта инвентаризације и уништавања инвазивних врста бињака и животиња у заштићеном природном добру;
- Обезбеди одговарајућа новчана средства;
- Спроводи наплату накнаде по Одлуци о накнадама за коришћење заштићеног подручја;
- Обнови границе заштићеног подручја и режима заштите и изврши замену дотрајалих информативних табли, табли за обележавање зона заштите и смероказа;
- Стави у функцију контролно - информативне пунктове, изврши уређење локалитета и стаза и постави што већи број знакова сигнализације и обавештења;
- У сарадњи са локалном самоуправом и државним институцијама, неке од старих кућа санира и преуреди у својеврсне етно – куће музејског карактера, или у куће са одређеном туристичком понудом;
- Успоставити тесну сарадњу са локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради покретања пројеката заштите и развоја;
- Са свим корисницима простора појача рад на маркетингу и презентацији, како би се повећао долазак туриста.
- Стриктно придржава мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи.
- Предузме мере и активности ради спречавања, сузбијања и отклањања последица штетног дејства биљних болести, инсеката, човека, елементарних непогода и других абиотичких и биотичких чинилаца
- Предузме мере на заштити и очувању приоритетних типова станишта у складу са Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта („Сл.гл РС“, бр. 35/10).
- Изврши мапирање инвазивних биљних врста у циљу планирања мере контроле њиховог ширења.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

У складу са Правилником о унутрашњој организацији рада Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд, Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја „Службени гласник РС“, број 85/09) и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби ПП „Стара планина“ („Службени гласник РС“ број 27/11), формирана је Радна јединица „Парк природе Стара планина“.

Послове чувања ПП „Стара планина“ на територији која је у надлежности ШГ „Пирот“ (општине Пирот и Димитровград), односно у надлежности ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац, (општина Зајечар и Књажевац) обављаће 12 чувара парка природе и два руководиоца чуварске службе.

Остали чувари ресурса (чувари шума, ловочувари и рибочувари) са положеним стручним испитом за чуваре заштићених подручја, који су распоређени на рејонима у Парку природе, повремено ће бити укључени у рад на реализацији годишњег Програма управљања за 2026. год.

Чувари врше непосредан надзор активности у парку природе на својим рејонима и спроводе одредбе Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби ПП „Стара планина“.

Чувари за свој рад у парку природе одговарају руководиоцима чуварске службе, а они управнику ПП „Стара планина“. Све неправилности које се уоче на терену пријављују се усменим путем као и службеном белешком руководиоцима чуварске службе. У току свог рада чувари воде дневнике рада, које контролишу руководиоци чуварске службе и управник парка.

Руководилац чуварске службе организује и контролише рад чувара парка, издаје налоге за рад и води службене евиденције (природне вредности, људске активности, непокретности,..), надзире спровођење издатих услова Завода за заштиту природе Србије, учествује у промоцији и унапређењу парка природе, у изради планских докумената и спровођењу планираних управљачких активности. Једном месечно подноси извештај Управнику парка природе.

У 2026. години планирани трошкови чуварске службе (брutto зараде 12 чувара и два руководиоца чуварске службе) су:

Планирана средства за бруто зараде чувара заштићеног подручја и руководиоца чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	17.920.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	4.522.288	
Управљач – остала средства		
укупно	22.442.288	

Сви чувари у парку су униформисана службена лица која поседују одговарајућу униформу за чуваре заштићених подручја, легитимацију чувара заштићених подручја и сви имају положен стучни испит.

Планирана средства за бруто зараде осталих чувара ресурса (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	4.900.000	
Управљач – остала средства		
укупно	4.900.000	

У вршењу контроле и надзора, послова на уређењу и презентацији заштићеног подручја, чуварска служба ће користити возила ШГ „Пирот“ и ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац. Планирани трошкови горива и мазива за возила чуварске службе, регистрација и сервис.

Планирана средства горива и мазива за возила чуварске службе, регистрација и сервис (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	450.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	640.000	
Управљач - остала средства	700.000	
укупно	1.790.000	

Предвиђено је даље усавршавање чуварске службе, учешће на радионицама и семинарима. Усавршавање ће бити усмерено на чуварску службу, мештане и децу школских установа организовањем три едукативне наставе и радионица на тему упознавања са строго заштићеним и заштићеним врстама флоре и фауне а које су евидентне у заштићеном подручју, као и упознавање са могућим спровођењем активних мера типа одржавања високопланинских пашњака и његовом утицају на флору и фауну подручја. Реализација би се одиграла уз ангажовање до три излагача са верификованим знањем из области биологије уз издавање потврде или сертификата учесницима радионица а од стране предавача. Једна од активности је и едукација посетилаца и службе у делу спелеологије, значаја спелеолошких објекта, и мере заштите и понашања при посети истих. Ради ефикаснијег прегледа терена и мониторинга, израде пројеката уређења, унапређења и санације управљач ће настојати да организује обуку радне јединице за управљање дроном.

Планирана средства за усавршавање чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	188.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	229.600	
Управљач - остала средства	110.000	
укупно	527.600	

Поред бруто зараде 12 чувара и два руководиоца чуварске службе, у остале материјалне трошкове чуварске службе за 2026. годину предвиђена је набавка опреме за рад, праћење и уређење заштићеног подручја и то један комплет униформе за чувара, лампе за чуваре, напртњаче за гасење пошара, мобилне камере за видео надзор 2 ком, 3 фотоапарата за израду фотодокументације при раду на терену, рачунар и канцеларијски материјал, опреме за такмичења у орјентирингу и теренских возила (комада 2) са опремом за одржавање возила. Остали трошкови су даље приказани табелама.

Опрема за чуварску службу (лампе, напртњаче, рачунар, опрема за орјентиринг, униформа и сл.) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		

Управљач - средства накнаде	871.600	Управљач
Управљач – остала средства		
укупно	871.600	

Канцеларијска опрема је потребна за издавање сагласности и одобрења за активности у парку, као и за сачињавање записника, извештаја, обавештења, службених белешки и сл.

Предвиђена набавка фотоапарата и мобилних камера су неопходни за рад на терену у току надзора ради документовања стања на терену. Теренске уређаји су неопходни за презентацију и популаризацију заштићеног подручја, односно снимање у току контроле и рада чуварске службе. За потребе ангађовања нових лица на пословима чувара заштићеног подручја предвиђена је набавка комплета униформе за чувара. Ради спровођења мера противпожарне заштите од стране радне јединице, планирана је набавка напртњача за гашење пожара и постављање на располагању на противпожарним пунктовима. За потребе радне јединице и стручне службе, такође и за организовање манифестација, рад са децом школских и предшколских установа предвиђена је набавка опреме за разна такмичења у орјентирингу која су превиђена за реализацију у заштићеном подручју.

За потребе чуварске службе односно стручне службе Радне јединице „ПП Стара планина“ планира се набавка два теренског возила, за рад на терену и ефикаснију контролу парка. Предвиђена је набавка једног теренског од стране ШГ „Пирот“ и једног возила од стране ШГ „Тимочке шуме“, Бољевац.

Планирана средства за набавку теренских возила за чуварску службу (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		Управљач
Управљач - средства накнаде	5.240.000	
Управљач - остала средства	500.000	
укупно	5.740.000	

Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима огледају се у сталном праћењу, контроли и унапређењу стања строго заштићених и заштићених врста биљака, животиња, гљива и инсеката, праћењу стања геодиверзитета и објеката геонаслеђа и експлоатацији природних ресурса у заштићеном подручју (шума, земљишта, камена и воде) у границама ПП „Стара планина“. Такође, вршиће се сталан надзор над спровођењем режима заштите по одређеним степенима заштите од стране чуварске службе.

Стручну службу и остале запослене који раде на пословима управљања у ПП „Стара планина“ чине управник парка са седиштем у ШГ „Пирот“, Пирот, самостални референт за заштиту животне средине у ШГ „Тимочке шуме“, Бољевац и по потреби остали запослени из специјализованих служби газдинстава (финансијско – комерцијална служба, служба за израду основа, служба ловства и рибарства итд.)

За заштиту, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности неопходно је да управљач приступи изради управљачких докумената:

- **Израда Годишњег програма управљања за 2027. годину и**
- **Годишњег извештаја о остваривању програма управљања за 2026. годину;**
- **Финансијски извештај о рализацији програма управљања за 2026. годину.**
- **Израда Програма унапређења рибарства (годишњи) – управљач у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда организовао је управљање риболовним водама Рибарског подручја ШП „Стара планина“, у складу са Програмом управљања и Програмом унапређења рибарства, а на предлог надлежног Министарства.**

Поред израде управљачких докумената стручна служба ради на припреми и јавној набавци услуга за реализацију планираних активности, координише рад чуварске службе, сарађује са надлежним инспекцијама, стручним институцијама, локалном самоуправом, туристичком организацијом, удружењима грађана итд, издаје сагласности и одобрења, даје мешљење у вези нацрта планских докумената итд.не, спроводиће стручне службе управљача ШП „Србијашуме“.

Планирани трошкови стручне службе су:

Планирана средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача – израда управљачких докумената спровођење и контрола спровођења и материјални трошкови њиховог рада(динара)		Извршилац посла
МЗЖС	160.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	3.334.586	
Управљач – остала средства		
укупно	3.494.586	

Одржавање просторне базе података у ГИС-у и одржавање базе ЗПД

Поред послова у вези планирања, спровођења и контроле радова на управљању подручјем, стручне службе и чуварска служба констатно ради на прикупљању података и ажурирању просторне базе података (ГИС) и одржавање базе ЗПД .

Почев од 2022. године користи се и ажурира база података ЗПД за вођење администрације, података о чуварској служби и природним и створеним вредностима, уз евиденцију Решења о условима заштите природе и поступања по њима.

Израда (ГИС- географског информационог система) представља модеран вид информационог сиситема који се касније може користити за научна истраживања, управљање ресурсима, имовинско управљање, планирање развоја, просторно планирање, картографију и планирање инфраструктурних радова. У овој бази података, сваки податак је везан за тачно одређену локацију. Свака промена на терену која се може просторно лоцирати, биће унета у ГИС и тиме олакшати даље наведене активности.

Такође, предвиђена је и имплементација коришћења апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података.

У ту сврху планирана су средства за одржавање база података од стране службе информатичара као и средства за запослене на уносу и обраду података .

Планирана средства за одржавање просторне базе података ГИС и базе ЗПД (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		Управљач
Управљач (остала средства):	155.000	
Управљач (накнаде за зараде стручне службе):	358.803	
укупно	513.803	

Обележавање заштићеног подручја

С обзиром да су границе степена заштите као и спољне границе обележене вршиће се обнављање истих где је то потребно у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“ , број 30/92, 24/94,17/96). Такође, услед ревизије заштићеног подручја уз израду Студије заштите Национални парк „Стара планина“ и евентуалне промене граница зона заштите неопходно је њихово поновно обележавање фарбом жуте боје односно постављањем табли у складу са наведеним Правилником.

Планирани трошкови на обележавању и обнављању граница су:

Планирана средства за обележавање и обнављање граница (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач - остала средства	79.860	
укупно	79.860	

Обнављање граница вршиће сопствена радна снага, углавном из службе за планирање газдовања који су обучени за рад са ГПС опремом.

Планирани трошкови израде и постављања 4 комада табли ознака за обележавање граница подручја и зона заштите, односно за замену дотрајалих табли:

Планирана средства за израду и постављање табли граница подручја и зона заштите (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		

Управљач - средства накнаде	127.776	Управљач
Управљач - остала средства		
укупно	127.776	

Локација и динамика постављања ће бити утврђена након дефинисања промена граница зона заштите односно уз замену табли на местима где нема промена односно на којима су оштећене претходно постављене табле.

Управљање отпадом:

У редовне активности управљања отпадом спадају: лоцирање илегалних депонија од стране чуварске службе, контрола руковања опасним отпадом (отпадно уље, отпадни пнеуматици, пестициди..), хитно интервенисање у случају инцидента приликом радова на терену (изливање уља из радних машина, моторних тестера и сл.), контроле одлагања комуналног отпада ван места која су за то предвиђена, контроле одлагање чврстог отпада, вучу посеченог дрвећа и складиштење трупаца и метарског огревног дрвета на начин којим се ремете услови проласка великих вода у водотоцима.

Поред наведеног ту је и редовно информисање локалног становништва, невладиних организација и осталих корисника и обвезника заштићеног подручја у вези управљања отпадом, као и организовање редовних акција сакупљања комуналног отпада на забаченим локацијама и локацијама уређеним за посетиоце.

Планирана средства за управљање отпадом – уклањање смећа, комуналне услуге (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач-средства накнаде	0,00	
Управљач - остала средства	212.000,00	
укупно	212.000,00	

За ефикасније управљање отпадом планира се набавка 10 контејнера и услуга извожења истог. У сарадњи са локалним самоуправама и комуналним предузећима спроводиће се даље активности на контроли и одржавању потенцијалних локација за одлагање отпада уз постављање табли са натписом „Забрањено одлагање отпада“.

Планирана средства за управљање отпадом – набавка контејнера (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	546.000	
Управљач - остала средства		
укупно	546.000	

Противпожарна заштита организоваће се у складу са одредбама Закона о заштити од пожара, Закона о заштити природе, Закона о шумама и Планом заштите шума од пожара.

Акцентат ће бити на спровођењу превентивних мера противпожарне заштите (едукација становништва и посетилаца о опасностима од пожара, постављање знакова упозорења на опасност од пожара и знакова забране ложења ватре на отвореном, изградња и санација противпожарних пруга и путева, уређење водозахвата, обезбеђење опреме и средстава за гашење пољских и шумских пожара, као и појачане контроле од стране чуварске службе ПП „Стара планина“ у критичним периодима појаве шумских пожара). Набавка мобилних напртњача за гашење пожара је дефинисана у делу опреме за чуварску службу.

Планирани радови на противпожарној заштити су:

- активна дежурства у критичним периодима за појаву пожара и израда плана заштите од пожара – ажурирање;
- реализација санационог плана за санацију пожара на територији Града Пирота који се десио током октобра 2019. године и јуна 2024. године и праћење стања, као и перманентни мониторинг опожарених површина.

Планирана средства за противпожарну заштиту: активна дежурства и ПП план (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
Управљач - средства накнаде		Управљач
Управљач - остала средства	269.500	
укупно	269.500	

Одржавање и поправка мобилијара

Остале активности односе се на одржавање (фарбање и заштита) и поправку постојећих мобилијара и инфо табли, као и табли ознака у парку. У протеклом периоду извршено је уређење заштићеног подручја постављањем информативних табли, дрвених столова са клупама и настрешницом, ложишта за пикник и путоказа на пешачким стазама чије одржавање је неопходно у предстојећем периоду.

Планирани трошкови на одржавању мобилијара и табли односе се на ангажовању извођача и набавку опреме и материјала за рад: агрегат, мешалица за бетон, 2 ком тримера и моторна косачица, цемент, шљунак, штафне, ексери, метални кутијаста профили, битулит, садолин, разређивач, четке за фарбање, рукавице, ПВЦ цакове, струне за тримере, уље за мешавину, заштитни визири за кошење тримером, антифони и слично.

Планирана средства за одржавање и поправку мобилијара и табли (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	973.560	
Управљач - остала средства		
укупно	973.560	

Одржавање и санација далековода

Услед оштрих временских неприлика у току 2025. године дошло је појаве све чешћих кварова и на крају до оштећења струјног далековода у КО Јеловица, Град Пирот доводећи га ван функције. Ради несметаног рада објекта предвиђеног за развој туризма, презентацију и популаризацију заштићеног подручја „Дома Широке луке“ у КО Јеловица, са којим је стујни далековод повезан неопходна је хитна санација истог. За санацију и поправку струјног далековода предвиђена су средства за набавку услуга и делова за довођење истог у функцију.

Планирана средства за услугу одржавања и санације далековода (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	708.000	
Управљач - остала средства		
укупно	708.000	

Мере заштите у складу са Уредбом о еколошкој мрежи

Собзиром да се заштићено подручје налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, еколошки значајног подручја „Стара планина“ обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите, у складу са Уредбом о еколошкој мрежи посебно:

- забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.),
- предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађења.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

Планиране активности на промовисању и заштити материјалног и нематеријалног културно историјског наслеђа ПП „Стара планина“ спроводиће се кроз презентовање и упознавање посетилаца са културним вредностима овог подручја. Бројне цркве и манастири у парку биће промовисани и представљени свим посетиоцима, а са друге стране организоваћемо са туристичким организацијама из Пирота, Књажевца, Димитровграда и Зајечара туре обиласка манастира. Радиће се на промовисању радионица које се баве израдом домаће радиности и старина (предмета од глине, дрвета, метала) који имају историјски значај као и промовисање израде традиционалног „Пиротског ћилима“ у сарадњи са Удружењем за неговање и очување старих заната „Грлица“ из Пирота (нематеријално културно-историјско наслеђе). Производи попут Старопланоинског сира, качкаваља и пеглане кобасице имаће оправдано место у свакој промоцији на Старој планини и на тај начин ћемо их унапредити и заштитити од заборава. Планира се и брендирање поменутих производа познатог географског порекла са подручја Старе планине.

Планирају се интензивнији радни састанци са Заводом за заштиту споменика културе и Грађевинско-архитектонским факултетом из Ниша, у оквиру пројекта истраживања у селу Гостуша познато као „Камено село“, са циљем да се ово место прогласи јединственим по архитектури и начину градње (камен, дрво, камене плоче) и постане споменик културе.

У делу парка који припада Зајечарском округу, отпочела је сарадња управљача са Завичајним музејом у Књажевцу на инвентаризацији археолошких налазишта, објеката народног градитељства и изради карте културне баштине парка. Ова сарадња планирана је за наредни десетогодишњи период.

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

С обзиром да је Управљач ПП „Стара планина“ и корисник државних шума, активности у области шумарства спроводиће се у складу са Основама газдовања шумама, на које надлежно министарство за шумарство дало сагласност и које рађене и на основу услова заштите природе издатих од Завода за заштиту природе Србије. ЈП „Србијашуме“ Београд газдује државним шумама на основу Годишњег плана пословања које усваја Влада Републике Србије.

На подручју парка којим планирани су бројни радови на гајењу државних шума и то : пошумљавање, нега младих састојина до 5 год. (окопавање и прашење, сеча избојака и уклањање корова) ресурекција као мера санације ледолома, оплодне сече, конверзија изданачких сасојина у високе, прореде у изданачким састојинама и прореде у високим састојинама.

У делу парка у којем газдовање државним шумама врши Шумско газдинство „Тимочке шуме“ Бољевац за 2026. год. планирани су радови на чишћењу у младим састојинама, уклањање корова и сеча избојака у младим културама, мере неге шума у ГЈ Заглавак, Расовати камен, Бабин зуб-орлов камен- Голаш, Шашка - Студена – Селачка река.

Такође као редовне мере предвиђене су активности на постављању феромонских клопки и мониторингу поткорњака.

На територији пиротског и бољевачког шумског округа предвиђени су теренски и канцеларијски радови на изради и усвајању шумске основе „Широке луке“, „Арбиње“, „Видлич“ и „Расовати камен“, у ПП „Стара планина“.

Наставља се праћење здравственог стања шума и мониторинг поткорњака у свим четинарским шумама и културама, а посебно на површинама које су биле захваћене ледоломима и ледоизвалама.

Управљач ће и даље вршити контролу појаве сушења стабала четинара и пренамножења поткорњака у сарадњи са надлежним институцијама, Заводом за заштиту природе Србије и Институтом за шумарство у Београду. Мониторинг поткорњака вршиће се постављањем феромонских клопки Поред тога у редовне годишње послове ЈП „Србијашуме“ као корисника државних шума спадају и контрола бројности губара и храстових дефолијатора.

Од радова у делатности гајења шума којима газдује ШГ „Пирот“ - Пирот, за 2026. годину планиране су мере неге шума, природног обнављања, и то у државним шумама у ГЈ „Нишава“, „Топли до“, „Арбиње“, „Видлич“, „Завој“, „Широке луке“ и „Прелесје“, на

површини од 285.24 ха неге шума, на површини од 322.29 ха природно обнављање, затим на површини од 14.77 ха вештачно обнављање пошумљавањем и 1.45 ха оснивање нових шума пошумљавањем голети. У циљу предузимања превентивних мера за заштиту од пожара предвиђено је одржавање против пожарних пруга у ГЈ „Завој“.

Како се у октобру месецу 2019. године десио пожар на територији парка која припада Граду Пироту, на локалитетима Вражја глава и Арбиње - Три чуке, односно у 2024. године на територији локлитета Видлич, током 2026. године спроводиће се активно праћење здравственог стања и реализација санационих програма уколико дође до појаве сушења појединих стабала која су била захваћена приземним (ниским) пожаром.

У складу са решењем о условима за израду Програма управљања, управљач ће настојати да забрани сечу стабала у зони од 30 метара од границе првог степена заштите.

Планирана средства израду Основа газдовања у државним шумама (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	4.971.172	
укупно	4.971.172	

3.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном:

У оквиру граница ПП „Стара планина“ налазе се ловишта: „Стара планина II“ (површине 28.054 ха), којима газдује управљач ЈП „Србијашуме“ Београд, као и ловишта „Стара планина I“ (површине 2.970 ха), „Суводол“ (површине 2.487ха), део ловишта „Понишавље“ и „Видлич“ којима газдује Ловачки савез Србије преко ловачких удружења. Ловиштима се газдује у складу са Законом о дивљачи и ловству, Ловним основама и годишњим Програмом газдовања ловиштем. Као сталне активности у ловишту спроводе се мере чувања и мониторинга дивљачи.

У 2026. години у наведеним ловиштима планирају се следећи радови: изградња и одржавање чека и хранилишта за крупну дивљач, постављање солишта.

Једна од свакодневних активности ловочуварске и чуварске службе у парку биће припрема и изношење хране на хранилишта и соли на солишта, која је неопходна за нормалан раст и развој дивље фауне. Из тих разлога планирају се пољопривредни радови у погледу припрема површина за сетву аутохтоним житарицама (кукуруза, пшенице и овса), као и кошење траве на старопланинским пашњацима и након балирања оставља се на погодним и приступачним местима дивљачи у поменутом ловишту за зимски период.

У складу са сталним мониторингом ретких и заштићених врста путем набављених и постављених камера на терену пратиће се и популације ловне дивљачи, како би се лакше газдовало истом. Формирана је база података, на основу добијених фотографија са терена постављених камера, а као крајњи циљ мониторинга у наредном периоду израдићемо датотеку свих евидентираних врста са описом њихових станишта и навика у отвореним ловиштима у ПП „Стара планина“.

Једну од мера коју ће Управљач предузету у наредној години је и јачање капацитета за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња које су повређене, напуштене, неспособне за самостални опстанак у природи или предмет одузимања од стране надлежних надзорних органа у складу са Смерницама за управљаче заштићеног подручја које је припремило Министарство заштите животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије и Покрајинским заводом за заштиту природе. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара по уговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста.

Управљач ће настојати да едукује чуваре заштићеног подручја за збрињавање и рехабилитацију строго заштићених и заштићених врста у складу са наведеним Смерницама за управљаче заштићеног подручја и у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије одреди мере и могућности за реализацију пројекта постављања привремених објеката (волијера, кавеза и друго) и набавке пратеће опреме за рад.

Планирана средства активности на утврђивању могућности за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	50.000	
укупно	50.000	

Обавеза стручне службе је и организација лова (туристичког и санитарно-узгојног) у ловиштима. Приход који се оствари од туристичког лова користи се за побољшање и унапређење стања популације дивљачи и ловства. Као и до сада предвиђене су активне мере на праћењу афричке куге дивљих свиња.

У 2019. години у складу са програмом израђен је пројекат инвестиционог одржавања ловачког дома „Широке луке“, на који је прибављено решење за инвестиционо одржавање. У поступку су фазе уређења дома, као и набавка опреме даље дефинисано програмом управљања за 2026. годину. Ставка набавка опреме за даље радове на уређењу дома „Широке луке“ је описана код ставке одрживог коришћења заштићеног подручја.

Обављање послова у области рибарства:

Управљач ПП „Стара планина“ ће све активности у области рибарства у заштићеном подручју организовати у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл.гл.РС“ број 128/14 и 95/2018 – други закон), Програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“ за период 2023.-2032. година и Годишњим програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“ за 2026. годину.

Активности Управљача у 2026. години спроводиће се кроз: праћење стања рибљег фонда у сарадњи са надлежним институцијама; контроли риболовних вода; порибљавању рибарског подручја у складу са Годишњим програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“; организације такмичења у спортско-рекреативном риболову на акумулацији Завојског језера и такмичења у лову пастрмке „мушичарењем“ на издвојеним и таблама обележеним реверима на планинским рекама РП „Стара планина“. Решењем о условима заштите природе за израду Програма управљања Парком природе „Стара планина“ за 2026. годину број 003430111 2025 14850 004 001 501 100 од 30.09.2025.год., под тачком 4, забрањене су активности на уређењу и одржавању рибарских стаза и риболовних ревера на реци Темштици и Височици. Како су рибарске стазе и риболовни ревери даље дефинисани Годишњим програмом управљања рибарским подручјем „Стара планина“, то је неопходно извршити њихово обележавање информативним таблама са описом дозвољених и забрањених активности, ради заштите рибљег фонда и локалитета и самог упознавања посетиоца, те се од активности на риболовним реверима и стазама за планску 2026. годину планира њихово обележавање постављањем табли.

У протеклим годинама остварена је добра сарадња са „Савезом спортских риболоваца Србије“ као и са „Fly fishing“ репрезентацијом Бугарске на одржавању такмичења у спортском риболову, и надамо се даљој сарадњи.

У сарадњи са Институтом за мултидисциплинарна истраживања, Универзитета у Београду, предвиђена је реализација пилот пројекта „Истраживање диверзитета рибљег фонда и понашања риба у водама Завојског језера“.

У 2025. години реализоване су активности на Мониторингу рибљег фонда РП Стара планина на свим риболовним водама заштићеног подручја у сарадњи са природно математичког факултета, Универзитета у Крагујевцу, ради евалуације досадашњег рада на управљању рибарским подручјем и ради израде Програма управљања рибарским подручјем за 2026. годину уз дефинисање плана и динамике порибљавања.

Планирана средства за израду Програма унапређења рибарства РП „Стара планина“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	49.500	
укупно	49.500	

3.3. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

У сарадњи са Шумарским факултетом, Универзитета у Београду, у претходном периоду реализована су теренска истраживања и праћење ерозионих процесаи деградираних површина на територији Газдинских јединица „Арбиње“ и „Широке луке“, и пратећа анализа постојеће научно-истраживачке, планске, стручне и техничке документације припрема одговарајућих подлога (топографске, педолошке, геолошке, климатско-метеоролошке) уз дефинисање критеријума за избор најугроженијих сливова.

Дефинисане су интегралне противерозионе мере заштите земљишта на истраживаном подручју у функцији очувања квалитета земљишта са предлогом административних мера (забране и препоруке) на деградираним и угроженим површинама.

Извршена је израда катастра еродираних и деградираних површина за ГЈ „Арбиње“ и „Широке луке“, односно детаљан преглед и опис одабраних бујичних сливова узкартирање ерозионих процеса.

За подручје парка у зајечарском округу 2017. године израђена је Карта ерозије земљишта у размери 1:100.000 за цело подручје и 1:20.000 за сливова Равнобучке и Големе реке. Карта пружа могућност бољег сагледавања ерозивних процеса и доношење управљачких одлука у складу са степеном угрожености од ерозије.

Оствареним пројектом из 2016. године „Хидрогеолошка истраживања карсног Јеловичког врела“ добили смо тачне податке о количини и квалитеу воде поменутог врела који настаје од неколико понорница са другог дела Старе планине, а који ће се користити за даља истраживања осталих понорница у парку предвиђених годишњим Програмом управљања. Истоименим пројектом набавили смо и мини хидрометеоролошку станицу инсталирану у близини Јеловичке реке надомак дома у Широких лукама којом планирамо наставак праћења атмосферских падавина и количине влажности, тако да можемо даљим истраживањима да предвидимо критичне периоде опасности од бујичних вода и поплава у ПП „Стара планина“. Управљач ће настојати да у наредним годинама изврши набавку и постављање мини хидрометеоролошку ради праћења атмосферских падавина и количине влажности и на другим значајним локалитетима у заштићеном подручју.

Оствареним мониторингом и пројектима имамо увида у бујичне токове на једном делу парка на којем ћемо настојати да применимо мере које су дефинисане елаборатима. Дугорочније решење санације речних корита спровешћемо кроз изградњу габијона, градона, продубљивање речног корита и прављење насипа где је то по пројекту потребно.

У 2021. годину релизована је експертиза „Утицај малих хидроелектрана на животну средину“ извела Српска академија наука и уметност. Такође, новим Просторним планом Града Пирота и Планом генералне регулације Општине Књажевац, није предвиђена изградња МХЕ, односно локације за изградњу МХЕ које се налазе у заштићеним подручјима су избачене из плана.

Од 2020. године на подручју парка којим управља ШГ „Тимочке шуме“ Бољевац почиње стална годишња контрола загађености воде (планирано десетогодишњим планом управљања) у сливовима 11 водотокова: Шашка река, Студена река, Селачка река, Коритска река, Радичевачка река, Алдиначка река, Папратска река, Габровничка река, Ћуштичка река, Равнобучка река и Црновршка река. Активности ће се спроводити и у 2025. години.

У 2022. години, у сарадњи са релевантним институцијама звршено је „Оперативно истраживање подземних вода“ на подручју ПП „Стара планина“. Активности на истраживњу воде, ваздуха и земљишта су предвиђене даље за 2026. годину.

3.4.Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Активности Управљача на обради и коришћењу пољопривредног земљишта усмерене су на реконструкцију пашњака на Старој планини трактором са мулчером и производњу хране за очување и узгој аутохтоних раса домаћих оваца пиротске праменке и каракачанске овце и дивљач у ловишту „Стара планина II“ као и на припреми локација за одржавање традиционалних високопланинских пашњака даљом испашом домаћих животиња и дивљачи.

Већ континуирано на високопланинским пашњацима врши се реконструкција пашњака механичким уклањањем клеке (која је окупирала преко 60% пашњака на Старој планини) трактором са мулчером у сопственој режији, након чега се стварату предуслови за ницање младе траве која је уједно погодна за испашу дивљачи и домаће стоке.

Саму реконструкцију старопланинских пашњака спровешћемо кроз пројекат уклањања клеке трактором са прикључном машином – мулчер (физичко уклањање и разастирање површинског дела земљишта). У делу програма код ставке праћење и унапређење стања заштићених подручја, предвиђене су активности на изради „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“, који ће управо подразумевати и одржавање микро локалитета трактомом са малчером и праћење њиховог стања и даљег утицаја активности на флору и фауну, а тиме и предвиђање даљих мера одржавања и укључивања пољопривредника и сточара на одржавању високопланинских пашњака.

Током 2026. године вршиће се и праћење стања на високопланинским пашњацима на локалцији Вражја глава и Арбиње – Три чуке који су страдали у пожару на површини од око 600 ха под првим режимом заштите. На пашњацима је у потпуности изгорело ниско растиње и жбуње (у првом реду клека). Израђен је санациони план и у току је перманентни мониторинг површине под пожаром. Такође, у току је мониторинг и реализација санационог плана за пожар који се десио 2024. године на подручју ГЈ „Видлич“ на површини од око 256 ха.

За правдање средстава реконструкције пашњака и уклањање клеке трактором са мулчером планирају се: средства горива и мазива, редовни сервиси трактора и мулчера као и регистрација трактора.

Планирана средства за реконструкцију пашњака (гориво, регистрација и сервис трактора и малчера) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	350.000	
Управљач – остала средства	50.000	
укупно	400.000	

Обзиром да смо у протеклим годинама купили ротациону косу и двобразни плуг, као прикључне машине за трактор средствима накнада у парку, настављамо са кошењем траве на старопланинским пашњацима као и припремом земљишта за сетву аутохтоних житарица за исхрану дивљачи. На тај начин услуге за радове на кошењу траве и орању предвиђених парцела за производњу хране за дивљач неће бити потребне, већ ће Управљач самостално радити сопственим средствима.

3.5.Задаци и активности на коришћењу споредних шумских производа

У току 2026. године управљач ће вршити контролу сакупљања лековитог биља и шумских плодова; затим вршиће едукацију и обуку берача и издаваће потврде за брање и стављање у промет флоре уз прибављену дозволу Министарства за сакупљање и стављање у промет лековитог биља и шумских плодова у комерцијалне сврхе у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Планирана средства за дозволу за сакупљање дивље флоре и фауне (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	120.000	
укупно	120.000	

Са друге стране управљач ће спроводити едукације као и показне вежбе о правилном брању лековитог биља, гљива и плодова у ЦП „Врело“ са специјализованим институцијама за брање и правилно коришћење шумских плодова.

Економско пчеларење на Старој планини

Подручје Парка природе „Стара планина“ представља неискоришћени потенцијал када је у питању коришћење медоносних врста биља кроз спровођење такозваног економског пчеларења. Програмом управљања за 2019. годину реализована је набавка 50 ројева пчела, кошница и хранилица за пчеле, неопходног прибора за рад у пчелињаку и прихране за пчелињак и препарата за зимски период.

Ради даљег развоја и одржавање економског пчеларења на Старој планини неопходна је набавка средства за прихрану и третирање пчелињих заједница у јесен, зиму и пролеће (шећер, восак, лекови и сл.) и евентуалну набавку пчелињих ројева.

Планирана средства за економско пчеларење на Старој планини (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	Управљач
МЗЖС:		
Управљач - средства накнаде	193.800	
Управљач – остала средства		
укупно	193.800	

У текућем периоду педвиђено је да сви производи од пчела носе жиг гаранције за производе са Старе планине.

3.6. Задаци и активности на мониторингу

Истраживање и праћење ретких и строго заштићених врста, као и евидентирање и праћење разних биолошких промена у ПП „Стара планина“ сматра се већ редовним обавезама и активностима Управљача.

У предстојећој 2026. години планирани пројекти на мониторингу су:

- 1) Мониторинг здравственог стања шума у ПП Стара планина на територији пиротског округа са посебним освртом на последице пожара на локалитету Вражја глава, Арбиње – Три чуке и Видлич у сарадњи са Заводом за заштиту природе и Шумарским факултетом из Београда као потенцијалним сарадницима на пројекту;

- 2) Мониторинг квалитета воде, ваздуха и земљишта (загађеност) на територији заштићеног подручја у сарадњи са релевантним институцијама као наставак радова из 2020. године;
- 3) Мониторинг дивљачи (постављање фотоклопки и праћење дивљачи).
- 4) Истраживање микро локалитета традиционалних пашњаких екосистема и израда „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“;

Предвиђена су и поједина истраживања биотичких и абиотичких фактора, и то:

- 5) Мониторинг флоре и идентификација ендемичних, ретких и угрожених биљних врста, комерцијалних врста лековитог и ароматичног биља;
- 6) Спелеолошка истраживања као наставак радова из периода 2021. до 2025. године;
- 7) Истраживање фауне –мониторинг врста птица од значаја за мрежу Натура 2000, уз реализацију програма праћења осталих група птица и других група дивљих врста животиња, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- 8) Флористичка истраживања васкуларне флоре на недовољно флористички истраженим локалитетима Старе планине – Баљевски врхови, са акцентом на ретке и угрожене врсте.

- 1) **Мониторинг здравственог стања шума у ШП Стара планина на територији пиротског округа са посебним освртом на последице пожара на локалитету Вражја глава и Арбиње – Три чуке и Видлич планина у сарадњи са Заводом за заштиту природе и Шумарским факултетом из Београда као потенцијалним сарадницима на пројекту;**

У складу са Решењем о условима Завода за заштиту природе Србије 019-3467/2 од 31.12.2019. израђен је санациони план за локалитет Вражја глава и Арбиње – Три чуке на који је дата сагласност надлежног Министарства. У поступку је релаизација санационог плана за пожар на Видлич планини који се десио током 2024. године. Даљим праћењем стања на територији захваћеној пожаром утврдиће се степени оштећења на шумским екосистемима, мере санације оштећених шума. Утврдиће се присуство биљних патогена и штетних организама и мере борбе против евидентираних штетних организама.

Планирана средства за мониторинг здравственог стања шума: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	265.000	
укупно	265.000	

2) Мониторинг квалитета воде, ваздуха и земљишта (загађеност) на територији заштићеног подручја у сарадњи са релевантним институцијама;

Планирана средства за мониторинг воде, ваздуха и земљишта: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	120.000	
Управљач – остала средства		
укупно	120.000	

Планирано је узимање 8 узорака на 8 локација у потоцима ради основног хемијског и микробиолошког испитивања воде у ПП Стара планина са освртом на зајечарски округ.

3) Мониторинг дивљачи

Праћење дивље фауне је редовна активност Управљача и то организованим пребројавањима дивљачи као и адекватним камерама (фотоклопке) за посматрање и мониторинг ретких и строго заштићених врста у парку. Камере су постављене на местима где се крећу праћене врсте дивље фауне и поред хранилишта за дивљач. Циљне врсте за праћење у предстојећој години биће: Рис (Lynx), Мрки медвед (Ursus arctos), Тетреб (Tetrao), као и популације предатора вука, лисице, и праћење ширења ареала станишта алохтоне врсте шакала. Мрки медвед је већ лоциран у ПП “Стара планина” и планира се наставак његовог мониторинга, док ретке и строго заштићене врсте Риса и Тетреба потребно је прво лоцирати на терену и потврдити њихов стални боравак на подручју парка.

У сарадњи са организацијом WWF Adria Србија и Завода за заштиту природе Србије, у току је реализација активности у склопу пројекта „Ка климатски паметној повезаности шума за звери у балканско-карпатско-динарском региону” на праћењу карнивора постављеним фотоклопкама и формирањем засада аутохтоних врста дивље флоре (дивље воћкарице), на Старој планини.

Након евиденције афричке куге дивљих свиња, перманентно је праћење и претрага терена ради евиденције дивљих свиња и лешева угинулих животиња популације дивљих свиња и предузимање адекватних мера.

Једну од мера коју ће Управљач предузету у наредној години је и јачање капацитета за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња које су повређене, напуштене, неспособне за самостални опстанак у природи или предмет одузимања од стране надлежних надзорних органа. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара по уговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста.

4) Израда пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака;

У периоду од 2011. до 2013. године у овиру СТАР пројекта реализоване су активности на ревитализацији традиционалних ливада и пашњака Мучибаба, Вртибог, Ковачево и Понор на површини од око 3.000 ха за пашарење, доделом грантова за спровођење активних мера пашарења крупном стоком уз ручно уклањање инвазивних врста. Такође, већ је континуирана реконструкција пашњака механичким уклањањем клеке трактором са мулчером од стране управљача на микро локалитетима.

Ради дефинисања даљих мера и услова за ревитализацију старопланинских пашњака за 2026. годину предвиђена је даља израда „Пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака“, којим је потребно дефинисати мере и услове и динамику одржавања пашњака са главним акцентом на традиционалне пашњаке Мучибаба, Вртибог, Ковачево и Понор, а сходно утицају самих активности на флору и фауну локалитата и расположивих капацитета крупне стоке и активних сточара самог краја и површини и издашности пашњака.

У току 2026. године, реализовале би се даље активности на истраживању и евидентирању значајних врста флоре и фауне на узорној и репрезентативној површини пашњака до 5 ха и то пре и после механичног уклањања растиња трактором са малчером чија су средства предвиђења кроз реконструкцију пашњака механичким уклањањем клеке трактором са мулчером. Такође, истраживање би обухватило и евидентирање врста флоре и фауне и опис самог станишта на узорним површинама традиционалних пашњака Мучибаба, Понор, Вртибог и Ковачево. Сходно издашности пашњака, пројектом би се предвиделе мере и услови и период за њихово одржавање односно коришћење пашњака са прописаним бројем крупне стоке уз дефинисање финансијских средства типа грантова за доделу активним локалним сточарима за њихово даље одржавање.

Пројекат би се реализовао у сарадњи са релевантним институцијама.

Планирана средства за Израду пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	223.608	Управљач
Управљач - средства накнаде	95.832	
Управљач – остала средства		
укупно	319.440	

5) Мониторинг флоре - врста лековитог и ароматичног биља;

Планира се мониторинг и идентификација значајног лековитог и ароматичног биља, у КО Селачка, Мали Извор и Вратарница. Ово је наставак активности која је започета програмом за 2020. године кроз израду календара сакупљања и карте станишта лековитог и ароматичног биља када је извршена обука чувара и заинтересованог локалног становништва у вези коришћења лековитог и ароматичног биља, њиховог препознавања и

правилног сакупљања. Тада је и у електронској форми направљен предлог за приручник за чуваре подручја и у којој ће за сваку врсту бити презентована информација о детерминисању, времену сакупљања и локацијама на којима је евидентирана. Од 2021. године започето је истраживање на терену (један чуварски рејон од око 10.000 ха за 4 дана рада на терену у просеку са 2 истраживача). За завршетак посла на делу којим газдује ШГ Тимочке шуме Бољевац планира се рад и у наредних две године (један чуварски рејон годишње). Након завршетка мониторинга за период 2020 – 2025. године, предвиђена је израда и штампа публикације „Мониторинг лековитог и ароматичног биља у ПП Стара планина 2021-2025“.

Инвентаризација флоре вршиће се применом Теренске апликације коју је израдило Министарство за заштиту животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе, уз формирање фотодокументације. Планирана су средства за Мониторинг флоре - врста лековитог и ароматичног биља и то за даља истраживања у износу од 500.000,00 динара и штампање публикације „Мониторинг лековитог и ароматичног биља у ПП Стара планина 2021-2025“ у износу од 100.000,00 динара.

Планирана средства за Мониторинг флоре - врста лековитог и ароматичног биља: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	500.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	100.000	
Управљач – остала средства		
укупно	600.000	

б) Спелеолошка истраживања

У 2026. год. наставља се истраживање спелеолошких објекта у клисури Коренатац и Папратске реке у КО Горња Каменица и Папратна, која се налази на самој граници парка природе. У току истраживања води се евиденција улазака и излазака тзв. “Спелеолошки дневник“. На полигоним тачкама врше се мерења за потребе израде хоризонталног плана и уздужног и попречног профила. Подаци се уносе у одговарајућу табелу и по потреби се додаје и текстуални опис са подацима који се не могу графички приказивати. Техничка документација се израђује у складу са техничким прописима и стандардима који се односе на област спелеологије, користећи Коначну листу спелеолошких симбола Међународног Спелеолошког Савеза.

Планирана средства за Спелеолошка истраживања (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	120.000	

Управљач – остала средства		
укупно	120.000	

7) Истраживање фауне – мониторинг птица;

Планирана средства за истраживање флоре: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	600.000	
Управљач – остала средства		
укупно	600.000	

У 2026. год. планира се мониторинг птица по утврђеној методологији урађеној у периоду од 2022. до 2025. године са посебним акцентом на птице гнездарнице (методом трансекта и стоп тачака, бележење атлас кодова гнездења по методологији која је коришћена за Европски атлас птица гнездарница (European Breeding Bird Atlas 2 – EBBA2), израда мапе распрострањења користећи сателитске карте и формирање пратеће фотодокументације, што подразумева:

- избор предмета мониторинга, избор методологије рада на терену (мапирање, трансекти), одржавање сезоне и доба дана за пражење, величине појединачне површине за пражење, броја посета за сваку појединачну површину, препоручене брзине ходања, форма и садржај годишњих извештаја
- прелиминарну инвентаризацију фауне птица, са посебним акцентом на птице гнездарнице (методом трансекта и стоп тачака, бележење атлас кодова гнездења по методологији која је коришћена за Европски атлас птица гнездарница (European Breeding Bird Atlas 2 – EBBA2), израда мапе распрострањења користећи сателитске карте и формирање пратеће фотодокументације.

За планску 2026. годину предвиђен је наставак активности на мониторингу птица у делу зајачарског округа као и израда и штампа публикације „Мониторинг птица у ПП Стара планина 2022-2025“.

8) Флористичка истраживања васкуларне флоре

На територији општине Димитровград у 2024. години започети су активности на истраживању васкуларне флоре на недовољно флористички истраженим локалитетима Старе планине – Баљевски врхови, са акцентом на ретке и угрожене врсте.

Након завршеног Пројекта „Истраживања васкуларне флоре карста на мзв. Голина и мзв. Турјачка глама“, показало се да на Старој планини постоје локалитети недовољно флористички истражени, који крију значајне податке са аспекта заштите природе, а нарочитко флористичког диверзитета. На основу тога, сматра се да даља истраживања недовољно флористички истражених локалитета на Старој планини могу да допринесу

заштити и очувању природе како саме Старе планине, тако и читаве Србије. Предлажу се флористичка истраживања локалитета Баљевски врхови, општина Димитровград, на коме је утврђен тип станишта „суве карбонатне ливаде“ као тип станишта из групе приоритетних за заштиту на подручју Србије, а које уједно представља и станишта ретких и угрожених врста.

За 2026. годину предвиђен је наставак активности на истраживању и евиденцији васкуларне флоре на предметном локалитету.

Планирана средства за флористичка истраживања васкуларне флоре: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	250.000	Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	90.000	
укупно	340.000	

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВАНОГ РАДА

У текућој 2026. години планирају се следеће активности у погледу научноистраживачког рада :

- Сарадња са Шумарским факултетом из Београда у вези спровођења истраживачке и наставне базе студената на Старој планини која би се одржавала у ЦП „Врело“, као и израда заједничких истраживачких пројеката.
- Наставак сарадње са Заводом за заштиту природе Србије у вези даљег истраживачког рада на разним пројектима у ПП „Стара планина“ и заједничким учешћем на истраживачким Пројектима у прекограничној сарадњи.
- Наставак сарадње са Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ из Београда на заједничкој изради Пројеката дефинисаних годишњим Програмом управљања ПП „Стара планина“.
- Сарадње са Ветеринарским факултетом из Београда у вези Пројекта развоја и очувања аутохтоних раса домаће стоке: крава (буша) и оваца (праменка, каракачанска и пиротска) на Старопланинским пашњацима.
- Сарадња са Рударско геолошким факултетом из Београда у оквиру реализације практичне наставе студената на Старој планини. Одржавање теоријског дела наставе биће одржавано у ЦП „Врело“.
- Сарадња са ПП „Врачански балкан“ из Бугарске и са НВО „Протекта“ из Србије на изради пројеката прекограничне сарадње у вези: размене искустава, научно истраживачког рада, писању пројеката за финасирање из ЕУ фондова, изградњи едукативних центара, екостаза, реинтродукцији појединих врста животиња...

Сарадња је покренута почетком 2016.године, а то је уједно и период почетка прекограничне сарадње између ПП „Стара планина“, СПР „Јерма“, ПП „Врачански балкан“ из Бугарске и НВО „Протекта“ из Ниша. Сарадња се наставља израдом пројекта „Parks for life – Паркови за живота“ чија реализација се предвиђа расписом новог конкурса ЕУ фондова.

- Планира се сарадња и едукација са ученицима из средњих школа у Општинама Пирот, Димитровград, Књажевац и Зајечар са циљем повећања свести младих људи о очувању животне средине, укључивање у бројне акције на: пошумљавању, чишћењу, одржавању постојећих мобилијара у парку, активном учешћу у презентацијама.
- Одржавање едукативних радионица ученика основних и средњих школа, као и деце са посебним потребама у ЦП „Врело“ и упознавање са ретким и угроженим биљним и животињским врстама.
- Наставак сарадње са органским произвођачима хране из читаве Европе кроз одржавање радионица, презентација, обука и начину производње органске хране и пласирања исте на тржиште. Едукације и радионице планиране су у ЦП „Врело“.
- Наставак сарадње са Природњачким музејом у Београду, на даљем истраживању флоре и фауне ПП „Стара планина“ (сисара, птица, слепих мишева и инсеката).
- Наставак сарадње са Заводом за заштиту споменика културе из Ниша.
- Сарадња са WWF-ом у оквиру пројекта „Паркови Динарског лука“, одржавање семинара и презентација у ЦП „Врело“. Заједничко учешће у Пројектима прекограничне сарадње и рад на презентацији заштићеног подручја. Планира се и активно учешће на семинарима у заштићеним подручјима региона „Паркови Динарског лука“ и наставак реализације пројекта започетог у 2018. години „Мрежа школа у заштићеним подручјима“. Настављена је сарадња на реализацији пројекта под називом „Еколошка конективност у Србији у организацији WWF Adria Србија, даље у склопу пројекта „Ка климатски паметној повезаности шума за звери у балканско-карпатско-динарском региону“ који је базиран на еколошкој конективности на Старој планини.
- Сарадња са Архитектонским факултетом, Универзитета у Београду ради даљег спровођења пројекта Интегрална анализа територије парка уз израду пројеката за реконструкцију објеката народног градитељства.
- Током 2026. године спроводиће се мера на успостављању сарадње са локалним самоуправама на чијој се територији налази потенцијални геопарк, уз дефинисање границе геопарка, и успостављању сарадње са заштићеним подручјима која се налазе на источној страни Старе планине, формирању стручног Радног тима за успостављање геопарка, успостављању сарадње са Републичким заводом за заштиту споменика културе, Археолошким институтом, Географским институтом и другим научно-истраживачким организацијама.
- У току је припрема и потенцијална реализација пројекта везаног за еколошке коридоре на подручју Старе планине и утицаје климатских промена на станишта и исхрану медведа, риса и вука. Фокус би био на унапређењу регионалне и

међународне сарадње на заштити приоритетних врста и успостављању регионалних еколошких коридора. Када је реч о Србији, циљ је унапређење повезаности станишта на и у близини границе са Бугарском због чега је Стара планина изабрана за пројектно подручје. Идеја је да се конкурише за доделу финансијских средстава у оквиру отвореног позива Дунавског транснационалног програма. Поред WWF Србије, пројектни конзорцијум би чиниле и канцеларије WWF-а у Бугарској (водећи партнер), Централној Европи, Мађарској, Украјини и Румунији са пројектним партнерима (државним и научним институцијама и невладиним сектором).

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

За подручје Парка природе „Стара планина“ урађен је Просторни план подручја Парка природе и туристичке регије Стара планина („Службени гласник РС“, број 115/08). Све активности спроводиће се у сагласности са Просторним планом подручја посебне намене Парка природе и туристичке регије Стара планина и годишњим Програмом управљања ПП „Стара планина“ за 2026 годину.

Спроводиће се сталне консултације и сарадња са ЈП „Скијалишта Србије“, ЈП „Стара планина“ и ХЕ „Пирот“, који су обвезници у парку, а са друге стране спроводе активности на развоју ски туризма и уређењу простора око вештачке акумулације „Завојско језеро“.

Сарадњу ћемо наставити и са свим осталим обвезницима у ПП „Стара планина“, који су регистровани као привредни субјекти у парку и који редовно плаћају накнаде за обављање послова и остваривање прихода у заштићеном подручју (Електропривреда Србије, Телеком Србија, ЈП Емисија технике и везе и др.). Циљ сарадње је и доследно поштовање прописаних режима заштите код заједничких активности на уређењу простора као и развоја и промовисања туризма на Старој планини.

Од планова и пројеката на уређењу простора парка природе, вршиће се израда пројектне документације за реконструкцију постојећих и изградњу нових објеката, уређењу туристичко-пешачких стаза, локалитета од туристичког и едукативног значаја, путних праваца као и изградња и поправка порушених мостова у складу са Програмом управљања ПП „Стара планина“ за 2025. годину, даље дефинисан под тачком 2 програма.

2. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградња рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја и др.

Планирају се радови на свим улазним путним правцима у ПП „Стара планина“ као и унутар њега. Санација путних праваца и реконструкција горњег строја пута, копање канала поред главних путних праваца и одржавање речног корита су неминовни после сваке зиме као и након обилних пролећних падавина и топљења снега.

На подручју Општине Књажевац у функцији туризма, рекреације, спорта и образовања, планира се уређење следећих локација, и то на:

- уређењу појединих локација које се налазе се у селима Црни врх, Равно Бучје, Ђуштица, Ново Корито, Ошљане кроз услугу израде и постављања 4 надстрешнице и 4 комплета парковских гарнитуре;

- постављању инфо табли и путоказа ван уређених локација на 13 локација у Зајечару, Кални, Црном врху, Горњој Каменици, Радичевцу, Ошљанима, Причевцу, Татрашници кроз услугу израде и постављању 11 информативних табли различитих димензија и 2 путоказа;

- кошењу и уклањању растиња на излетиштима, око мобилијара и табли.

Планирана средства за уређење локације на територији Општине Књажевац (динара):		Извршилац посла
МПЗЖС:		Управљач
Управљач - средства накнаде:	844.800	
Укупно:	844.800	

Од уређења стаза (рекреативних, научних) планирано је уређење 6 км стаза у атару села Црни врх, туристичко пешачка стаза „Голема река“ и „Ћуштица“ и стаза ка тзв. „Прекрсном делу“, кроз услугу израде и постављања 6 смероказа и услуге кошења ниског растиња.

Планирана средства за уређење стаза на територији Општине Књажевац (динара):		Извршилац посла
МПЗЖС:		Управљач
Управљач - средства накнаде:	389.400	
Укупно:	389.400	

Ради информисања посетилаца извршиће се постављање 8 великих инфо табли и 8 инфо табли мањих димензија на местима ван уређених локација (видиковци, јавне површине у насељеним местима, излетишта и сл.), као и за замену дотрајалих инфо табли на територији општина Пирот, Димитровград, Зајечар и Књажевац.

Планирана средства за израду и постављање информативних табли (динара):		Извршилац посла
МПЗЖС:	0,00	ШГ Тимочке шуме
Управљач - средства накнаде:	802.360	
Укупно:	802.360	

Ради побољшања рекреативне понуде за посетиоце и мештане заштитеног подручја предвиђене су бројне активности на уређењу простора.

За уређивања локалитата и туристичких траса, односно спортско рекреативних стаза, предвиђена су подручја са израженим биодиверзитетом и геодиверзитетом као и културно-историјским наслеђем ради стварања могућности за развој геотуризма или екотуризма.

Уређење значајних локација у КО Рсовци, успостављањем излетничког простора на локалитету код цркве Светог Петра и Павла (тзв. цркве „Исуста првенца“) и успостављањем видиковца „цренац“ у наведеном селу.

Само уређење обухвата следеће радове:

- Уређење пешачке стаза до видиковца „Цренац“ у КО Рсовци уклањањем растиња, радови на чишћењу стазе од жбунастог растиња и маркирању у дужини од 0,5 км, изради и постављању 5 путоказа и изради и постављању дрвених рукохвата у дужини од 4 метара код видиковца. Видиковац „Цренац“ се налази у самом селу Рсовци и представља највећу природну формацију у самом селу одакле се пружа поглед на крајолик.
- За уређење предвиђена је локација на платоу поред реке височице и код цркве цркве Светог Петра и Павла која је атрактивна за посетиоце јер се ради о пећинском типу цркве са једном фреском тзв. „Исуса првенца“ која потиче из 13. века. Неопходно је уређење локалитета постављањем два комплета столова са клупама типа „сеник“ и два ложишта за пикник на катастарској парцели број 3912, 3913, у јавној својини.

Активност ће се реализовати избором извођача путем јавне набавке.

Планирани трошкови на уређењу поменуте туристичке стазе су:

Планирана средства за уређење значајних локација у КО Рсовци (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	548.536	
Управљач – остала средства		
укупно	548.536	

Од уређења значајних локација предвиђена је набавка четири комплета дрвених столова са клупама за уређење локације за посетиоце у КО Јеловица, место звано „широке луке“ на платоу на катастарској парцели број 60, у јавној својини.

Планирана средства за уређење значајних локација у КО Јеловица (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	140.000	
Управљач – остала средства		
укупно	140.000	

Такође, на територији Града Пирота извршиће се уређење туристичко пешачке стазе „Гостуша – видиковац Дел – Вртибог“ у КО Гостуша .

Само уређење обухвата следеће радове:

- Уређење пешачких стаза уклањањем растиња, радови на чишћењу стазе од жбунастог растиња у дужини од 1 км и маркирању у дужини од 5 км.
- Уређење пешачких стаза постављањем 10 путоказа.
- Изградња и постављање једног мжкомплета парковских столова са клупама и настрешницом типа „сеник“ на платоу у атару села Гостуша на катастарској парцели број 6117, у јавној својини;

- Израда и постављање информативне табле на почетку стазе у КО Гостуша, комада 1. Изнад самог села Гостуша налази се један од најпосећенијих видиковаца „дел“ на путу ка једном од највећих традиционалних пашњака на локалитету „Вртибог“ који предствља туристичку атракцију за посетиоце.

Активност ће се реализовати избором извођача путем јавне набавке.

Планирани трошкови на уређењу локалитета су:

Планирана средства за уређење туристичко пешачке стазе „Гостуша – видиковац Дел – Вртибог“ у КО Гостуша (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	510.720	
Управљач – остала средства		
укупно	510.720	

Уређење локација од значаја - простора јавне чесме КО Велика Лукања „Међуизвор“ у КО Велика Лукања на територији Пирота

У току 2023. године релизовани су радови на санацији јавне чесме „Међуизвор“, на захтев мештана села Мала и Велика Лукања, Паклештица и свих посетилаца локалитета „Завојско језеро“, односно у сарадњи са представницима Локалне градске управе Пирота и ЈП „Дирекција за изградњу - Пирот“ задужених за пројекат и техничку спецификацију. У сарадњи са наведеним институцијама предвиђени су радови на даљем уређењу простора око чесме, расцишћавањем локације, обезбеђењем локације израдом и постављањем рукохвата од дрвених облица, постављањем информативне табле са описом дозвољених и забрањених активности у заштићеном подручју и забране одлагања комуналног отпада, као и на формирању и постављање акватичких система типа појила за домаће животиње и дивљач, односно фауну првенствено водоземаца и гмизаваца, даљим коришћењем природног слива техничке изворске воде.

С тим у вези, а у складу са предметним пројектом, за 2026. годину планирано је додатно уређење лолитета и изворишта „Међуизвор“ у КО Велика лукања.

Планирана средства за Уређење локација од значаја - простора јавне чесме КО Велика Лукања (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	713.380,00	
Управљач – остала средства	0,00	
укупно	713.380,00	

Уклањање растиња, кошење дуж стаза, око мобилијара, табли, на јавним местима

Једна од активности у заштићеном подручју је и одржавање локалитета од значаја за локалну заједницу и посетиоце. У ту сврху планирана су средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза, око мобилијара, табли, и локација на јавним местима.

Планирани трошкови на уређењу значајних локација износе:

Планирана средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза и мобилијара (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	170,880	
Управљач – остала средства	61.000	
укупно	231.880	

Одржавање и реконструкција шумских путева

Већина туристичко пешачких и бициклистичких стаза користе постојеће шумске путеве који су због лоших временских прилика (обилних падавина) и појаве ерозије у веома лошем стању те је неопходно њихово одржавање. За планску 2026. годину, предвиђен је наставак радова на одржавању и реконструкцији постојећег шумског пута у КО Топли и то путног правца „Топли до – Белеге II део“ у дужини од око 7 км.

За одржавање и реконструкција шумских путева унутар ПП „Стара планина“ предвиђена су следећа финансијска средства:

Планирана средства за одржавање и реконструкција шумских путева (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	8.142.857	
укупно	8.142.857	

Изградња пешачког моста "Тупавица"

Услед обилних кишних падавина и поплава у периоду од 08. до 11.01.2021. године, дана 12.01.2021. године проглашена је ванредна ситуација на подручју Града Пирота, и општина Димитровград и Бабушница. Бујични токови изазвали су оштећење инфраструктуре спирањем и одношењем путних праваца као и појаву клизишта. Евидентирањем причињене штете на подручју ШГ „Пирот“, у ПП „Стара планина“ константовна су оштећења на покретној и непокретној имовини, и оштећење наведеног дрвеног пешачког моста као и одношење стубова са путоказима на истоименој стази услед изливања реке Височице из корита. Такође, дошло је до пропадања моста на Дојкиначкој реци на локалитету „Водопад Тупавица“ у 2024. години. У јеку туристичке сезоне извршена је санација и постављање

дрвеног моста у сопственој режији за прелаз преко реке и безбедан долазак до водопада. Предвиђена су средства за изградњу пешачког моста „Тупавица“ по пројекту, налик на првобитни пешачки мост са допунама у контруктивном смислу.

Планирана средства за изградњу пешачког моста "Тупавица" (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	1.965.432	
укупно	1.965.432	

Санација објекта - инвестиционо одржавање и опремање

- Инвестиционо одржавање и опремање објекта Дом „Широке Луке“

У функцији успостављања научно истраживачког центра и центра за боравак посетилаца и развој ловног и риболовног туризма у периоду од 2021. до 2024. године реализовани су радови на инвестиционом одржавању кровне конструкције, спољне фасаде и столарије, подних облога и санитарних чворова објекта Дома „Широке Луке“ на Старој планини, на територији Града Пирота. Програмом за 2026. годину планира се наставак радова на одржавању и опремању самог објекта, за које је издато решење о извођењу радова број 03-У-351-1232/2019 Града Пирота.

Објекат Дом „Широке луке“ спратности П+1 на КП бр.60 КО Јеловица, корисника ЈП „Србијашуме“, Београд, ШГ „Пирот“, Пирот грађен је седамдесетих година прошлог века. Намењен је за смештај и исхрану радника који раде на експлоатацији шуме, ловочуврима и ловцима који су агажовани на очувању дивљачи. Грађевина је у међувремену амортизована и потребно је њено прилагођавање савременим потребама и уклапање у укупни потенцијал Старе планине која је у међувремену постала парк природе.

Постојеће стање чини приземље и спрат бруто развијене површине 638 м². У међувремену извршена је минимална адаптација првобитне структуре, којом није битно промењена основна функција, у приземљу су заједничке функције а на спрату смештајни простор-спаваонице.

Објекат је саграђен у масивном зиданом систему, зиданим зидовима, ситнорестом међуспратном конструкцијом, дрвеном кровном конструкцијом и трапезастим лимом као покривачем.

Програмом за 2026. годину, предвиђена је набавка уређаја и опреме за успостављање самосталног фотонапонског системема и пратеће електронске опреме.

Предвиђена средства за набавку опреме за успостављање самосталног фотонапонског системема објекта Дом „Широке Луке“:

Планирана средства за набавку опреме за успостављање самосталног фотонапонског системема објекта Дом „Широке Луке“: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	2.327.688	
Управљач – остала средства		
укупно	2.327.688	

- **Успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју (пратећа опрема за успостављање система са израдом акта о процени ризика):**

Ради реализације Акционог плана за поступање по препорукама Државне ревизорске институције које у дате у Извештају о ревизији правилности пословања ЈП „Србијашуме“, број 400-47/2024-06/16 од 23.12.2024. године, у делу који се односи да ЈП „Србијашуме“ као управљач заштићеног подручја утврђује и наплаћује наканду за коришћење заштићеног подручја посетиоцима заштићеног подручја и корисницима возила на моторни погон у заштићеним подручјима како је прописано чланом 108 и 105. Закона о накнадама за коришћење јавних добара, управљач је извршио обилазак локација за постављање камера, односно улазних рампи/станица. За успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју (пратећа опрема за успостављање система са израдом акта о процени ризика) одређене су локације на свим главним и фреквентним путним правцима код спољних граница заштићеног подручја ПП „Стара планина“, при чему се руководило критеријумима оптималног избора локација и то по питању покривености свих главних улазних праваца, техничкој изводљивости прикључења на струју и са оптималним сигналом мобилне телефоније за интернет конекцију, услова терена, као и могућности коришћења соларног напајања на локацијама на којима не постоји могућност прикључења на извор електричне енергије, и то:

1. Локација Вртовац - на прегледном месту са стабилним интернет сигналом на координатама X: 618029, Y: 4806472., кп. бр. 5666 КО Вртовац, Општина Књажевац.
2. Локација Нишор - Добри до - Пут, на прегледном месту у непосредној близини постављене улазне табле са стабилним интернет сигналом на координатама X: 631820, Y:4787175., кп. бр. 6028/1 КО Нишор, Град Пирот.
3. Локација Взганица - Пут, на локацији која прегледна, осунчана, са стабилном интернет конекцијом и са координатама X: 638748, Y:4782341, кп. бр. 7715, КО Добри до.
4. Локација Темска – Пут, на локацији у непосредној близини постављене улазне табле, осунчана и прегледна са координатама X: 626248 Y:4791545, поред путног правца, на кп. бр. 17865, КО Темска, град Пирот.
5. Локација Влковија – Видлич - Пут остаје на локалитету у непосредној близини постављене улазне табле на координатама X: 655344, Y:4771851., кп. бр. 3, КО Мазгош, Општина Димитровград.

Планирана средства за успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	2.000.000	Управљач
Управљач - средства накнаде	8.898.633	
Управљач – остала средства	2.179.727	
укупно	13.078.359	

За успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју предвиђено је постављање улазних станица на наведеним локацијама у виду информативних табли са самосталним фотонапонским системом и камером за праћење и евиденцију уласка и изласка даље путем адекватног софтвера за свако појединачно заштићено подручје. Код планираних средстава за успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју учешће Министарства заштите животне средине се односи на трошкове успостављања софтвера за праћење посетиоца заштићеног подручја и корисника возила на моторни погон у заштићеном подручју, док се средства управљача односе на трошкове: израде пројектне документације за постављање саобраћајних знакова – туристичке информативне табле у ЗП III-401, са допунском таблом о наплати и прибављање сагласности, дозвола и решења камера са соларним панелима и за израду акта о процени ризика.

Планиране активности за успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју ће се реализовати путем поступка јавних набавки.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни мотиви посете ПП „Стара планина“ су: рекреација, спорт планинарење, организовање разних спортских такмичења у летњем и зимском периоду, зимски спортови, као и научна истраживања, едукација, екскурзије, сакупљање шумских плодова и лековитог биља, празничне и верске посете са организованим скуповима.

По евиденцијама чуварске службе један од најпосећенијих рејона је Црни Врх, односно Бабин зуб. Процене су да годишње ово подручје посети око 150.000 људи. Само је на територији Града Пирота, у насељеним местима у току 2026. године у летњем периоду евидентирано 60.000 посетилаца. Од локалитата са природним наслеђем најпосећенији су водопади „Тупавица“ у селу Дојкинци, „Пиљски“ и „Чунгуљски“ у селу Топли до и локалитет и видиковац „Козји камен“ на Завојском језеру, „Тумба“ у КО Темска изнад реке Темштице, као и пећина „Владикине плоче“.

Планирано је и учешће Управљача на разним сајмовима и семинарима посвећеним Парку природе „Стара планина“, а поводом обележавања Светског дана вода, Светског дана шума, Светског дана заштите биодиверзитета, Светског дана заштите животне средине, Европске недеље шума, Светског дана туризма, Светском дана планина, Дан заштите природе .

Управљач ће настојати да у планској 2026. години, кроз разне видове презентације ПП „Стара планина“ и даље уређење локација од значаја у парку, повећа број посетилаца, организованих кампова, спортско рекреативних активности (рекреативно и планинско пешачење, сплаварење, бицикличке трке, такмичења у риболову са промовисањем „мушичарења“ као јединим дозвољеним начином риболова на Старопланинским рекама и потоцима у лову поточне пастрмке (*Salmo trutta*), организованих посетаученика у природи уз контролу и надзор радне јединице ПП „Стара планина“. Прихват гостију биће организован у већ постојећим објектима и то у Хотелу „Стара“, Центру за посетиоце „Врело“, реновираној караули у селу Дојкинци којом управља ТО „Пирот“ на територији Општине Пирот, затим у хотелу на Јабучком равништу „Стара планина“, ПД „Бабин зуб“ у Општини Књажевац, као и у категоризованим објектима у сеоским домаћинствима на територији заштићеног подручја.

Презентација подручја

За потребе презентације планирају се: угоститељске услуге за госте ПП Стара планина, презентација подручја у ЦП Врело и путем организованих манифестација, израда промотивног материјала (флајери, банери, фасцикле) и предвање у школама на еколошким значајним датумима.

Ради унапређења чуварске службе и размене искуства, односно презентације активности Управљача предвиђено је студијско путовање у друга заштићена подручја, и то за руководиоце и чуварску службу.

Планирана средства за презентацију - студијско путовање (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	225.000	
Управљач – остала средства	225.000	
укупно	450.000	

Услуге су планиране у области културе, спорта и рекреације на организовању манифестација спотских и рекреативних и учешће на традиционалним манифестацијама локалне заједнице. Такође, и за организацију кросева кроз природу са ученицима виших разреда основних школа (учешеника и пратиоца) и за такмичења у оријентирингу. Трошкови се односе и на услуге превоза и услуге припреме хране за учеснике, као и трошкове службе управљача:

Планирана средства за услуге у области културе спорта и рекреације (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0	Управљач
Управљач - средства накнаде	396.000	
Управљач – остала средства	112.000	
укупно	508.000	

Управљач је настојао да у претходном периоду врши интензивну сарадњу са представницима школских установа. У сарадњи са WWF-ом, Светском организацијом за заштиту покренута је иницијатива сарадње на пројекту „Мрежа школа у заштићеним подручјима“ где је успостављена сарадња са школским установама на едукацији деце у вези очувања природе. У оквиру пројекта у школским установама делегирани су тзв. „Амбасадори заштићених подручја“, са којима се реализује даља едукативна настава уз преношење искустава везаних за заштиту природе и осталим вршњацима. Организоване су бројне акције предавања и пошумљавања у природи. Предвиђени трошкови на сарадњи са школским установама као и на реализацији предавања у школама на тему : „Заштићена подручја Источне Србије којима гадује ЈП „Србијашуме“, износе:

Планирана средства за предавања у школама и организовање школе у природи(динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
Управљач - остала средства :		Управљач
Управљач - средства накнаде	160.000	
укупно	160.000	

Одржавања разних трибина и семинара у селима ради едукације и упознавања мештана са законским одредбама, могућностима и ограничењима код реализације разних пројеката; организовања едукације и такмичења риболоваца у спортско-рекреативном риболову на водама у Рибарском Подручју „Стара планина“; организовања културних манифестација у Парку природе „Стара планина“; организације акција пошумљавања у сарадњи са НВО организацијама, ученицима из средњих школа, са циљем повећања свести код младих о значају заштите и очувања животне средине; организовања сакупљања комуналног отпада на територији ПП „Стара планина“; снимања разних тематских ТВ емисија и развоја одрживог туризма (у сарадњи са Туристичким организацијама Пирот, Књажевац и Димитровград); организовања рекреативно спортских активности, пешачких тура и сплаварења у сарадњи са спортским центрима и планинарским друштвима; публикације о ПП „Стара планина“ са приказом привредног, туристичког, културног и историјског потенцијала овог подручја; организовање традиционалног фестивала Старопланинских јела (који се одржава у ЦП „Врело“ и Међународне пешачко - бицикличке трке „24 часа Копрен“ представљају сталне и све посећеније организације које спроводи Управљач ПП „Стара планина“ са разним институцијама.

За 2026. годину предвиђена су средства за организовање семинара, презентације и манифестација:

Планирана средства за организовање семинара, презентације и манифестација (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	396.000	

Управљач – остала средства		
укупно	396.000	

Средства су планирана за организацију школа у природи са ученицима нижих разреда из девет основних школа из Зајечара и Књажевца (учесници са пратиоцима) и то за услугу превоза и услугу припреме хране за учеснике.

Планирана средства за угоститељске услуге (репрезентација) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	250.000	
Управљач – остала средства	200.000	
укупно	450.000	

Организација радионица са локалним становништвом (органска производња, сеоски туризам, рурални развој, лековито и ароматично биље, управљање отпадом и отпадним водама), представницима туристичких агенција и организација је стална активност управљача. Као и до сада у сарадњи са наведеним институцијама приступиће се ажурирању тематског програма за обилазак заштићеног подручја са новим и атрактивним локацијама за посету.

Снимање репортажа и пропагандних филмова о подручју

Ради даље презентације и популаризације заштићеног подручја неопходно је снимање репортажа и пропагандних филмова о природним и створеним вредностима Парка природе „Стара планина“. Сагледавањем досадашњег искуства, током реализације бројних активности у парку јављала се потреба за континуираним снимањем свих активности које управљач спроводи у заштићеном подручју и ван њега а у циљу популаризације. С тим у вези неопходно је ангажовање акредитованих медијских кућа, како би забележили и израдили репортаже о реализованим активностима управљача односно како би управљач путем пропагандних филмова презентовано значај заштите природе и природних и створених вредности тог краја.

Предвиђена су средства за снимање и монтажу краткотрајне репортаже у трајњу од 5 минута као и за снимање и монтажу пропагандног филма, и ангажовање продуцентских организација.

Планирана средства за снимање репортажа и пропагандних филмова о подручју (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		

Управљач - средства накнаде		Управљач
Управљач – остала средства	76.665,60	
укупно	76.665,60	

Активности на успостављању савета корисника заштићеног подручја

Планирана средства за активности на успостављању савета корисника заштићеног подручја (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	260.000	
Управљач – остала средства	150.000	
укупно	410.000	

Сарадња на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја оснивањем Савета корисника заштићеног подручја, даље уређено чланом 68а, Закона о заштити природе, ће бити једна од приоритетних мера садарњи са корисницима ПП „Стара планина“.

Подручје Старе планине, због своје очуване природе, биолошке разноврсности и препознатљивог културног миљеа, Просторним планом Републике Србије, стављено је на прелиминарну листу од десет подручја у Републици Србији, које треба номинovati за добијање међународног статуса Резервата биосфере, у оквиру UNESCO MAB programme (Man and biosphere), односно програма „Човек и биосфера“ („Службени гласник РС“, број 13/1996).

Законом о Просторном плану Републике Србије за период 2010-2020. година („Службени гласник РС“, број 88/2010), у оквиру заштите природе, као приоритетне активности које треба реализовати дефинисане су: уписивање ПП „Стара планина“ у међународну листу еколошки значајних подручја и у листу Резервата биосфере.

Представници управљача су заузели чешће у пројекту Мрежа еколошких организација "Грађани за природу" у организацији Дружтва за заштиту животне средине „Стара планина“ и удружења "ГЕА", у оквиру којег је одржана грађанска скупштина у Пироту на тему кооперативног управљања и формирања савета корисника.

Управљање посетиоцима

У 2026. години планира се израда штампаног материјала намењеног посетиоцима у виду: публикација, брошура, флајера, лифлета, мајица са апликацијама ПП „Стара планина“.

Солвет штампа - церадно платно за информативне табле

Многе информативне табле постављене на територији ПП „Старе планине“ су оштећене те је неопходна њихова замена. Како су до сада на свим таблама постављена

церадна платна са солвент штампом, предвиђени су трошкови за израду и замену истих као и за израду и штампу рекламних платна за промо пултеве и презентацију.

Планирана средства за израду церадних платна за информативне табле. (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	47.916	
Управљач – остала средства		
укупно	47.916	

Неопходна је и набавка и штампа застава са логоом заштићеног подручја ПП „Стара планина“, ЈП „Србијашуме“ и државна застава Србије.

Планирана средства за набавку и штампу застава (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	75.000	
Управљач – остала средства		
укупно	75.000	

Планира се израда 800 комада флајера, торби 30 комада, 500 качкета и 500 мајци, роковника са знаком заштићеног подручја 30 комада са заштитним знаком парка и 20 дневника за чуваре заштићеног подручја.

Планирана средства за штампање материјала намењеног посетиоцима (флајери, карте) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	23.000	
Управљач – остала средства		
укупно	23.000	

Планирана средства за штампу на текстилу (набавка и штампа торби и качкета) - (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	375.066	

Управљач – остала средства		
укупно	375.066	

Планирана средства за набавка роковника са знаком заштитеног подручја- (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	17.249,70	
Управљач – остала средства		
укупно	17.249,70	

Планирана средства за набавку и штампу мајци (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	360.000	
Управљач – остала средства		
укупно	360.000	

Предвиђена је набавка дневника чувара заштитеног подручја за Радну јединицу „ПП Стара планина“.

Планирана средства за набавка дневника чувара заштитеног подручја (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	6.800	
Управљач – остала средства		
укупно	6.800	

У 2026. години планира се израда пројектне документације потребне за урбанистичко уређење парцеле и изградњу управљачког комплекса на Јабучком равништу. То подразумева следећу документацију:

- Урбанистички пројекат за грађевинску парцелу број 54 која је у обухвату Плана детаљне регулације „Јабучко равниште“, са идејним решењем управљачког комплекса који се састоји од визиторског центра, ренџерске станице и кампа
  - План парцелације за поменути парцелу
  - Идејног пројекта комплекса са предмером и предрачуном за потребе израде Студије оправданости
  - Студија оправданости
  - Пројекат за грађевинску дозволу

Планирана средства за израду пројектне документације за ЦП „Јабучко равниште“ и камп простор (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС		Управљач
Управљач (накнаде):	1.200.000	
укупно	1.200.000	

Израда пројектне документације за изградњу грађевинских конструкција у ПП Стара планина

У претходном периоду релизовани су бројни радови на уређењу и одржавању туристичко пешачких стаза са постављањем пратеће опреме и мобилијара. Програмом је предвиђена израда пројекта и техничке документације за изградњу моста, неопходан за даље одржавање локације, односно замену и изградњу моста и стављање у функцију туристичко пешачких стаза. Израда пројекта је била предвиђена и за 2025. годину, и делимично је релизовано путем сарадње са стручним институцијама и лиценцираним лицима из предметне делатности. Ради израде финалних пројеката за мостове и техничка решења разних носечих конструкција за уређење предвиђају се средства за Израду пројектне и техничке документације за изградњу грађевинских конструкција (мостови, носеће конструкције и сл.).

Планирана средства за израду пројектне документације за израду пројекта пешачког моста (динара)		Извршилац посла
извор средстава	планирана средства	
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	155.000	
укупно	155.000	

Одржавање инфраструктурних објеката за посетиоце

Центар за посетиоце „Врело“ и Дом „Широке Луке“, представљају објекте од значаја за развој и унапређење ПП „Стара планина“ кроз разне видове едукације, посета, презентација, радионица, изложба идр. Стим у вези потребно је стално одржавати објекат у чистом и технички исправном стању, са одржавањем постојеће опреме и уређаја као и набавке нове и савременије.

Планирана средства за одржавање и чишћење Центра за посетиоце „Врело“ и Дома „Широке луке“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		
Управљач - средства накнаде	459.400	Управљач
Управљач – остала средства		
укупно	459.400	

Контролу посетилаца спроводиће чувари ПП „Стара планина“. Највећи број посетилаца борави на потезу Кална – Бабин зуб, где се налазе највећи скијашки и угоститељски објекти. На осталим деловима парка природе су углавном села са традиционалним домаћинствима које посећују посетиоци даље ради традиционалне гастрономије, рекреативног и спортског туризма.

Најатрактивније локације за посетиоце и туристе поред локалитета Бабин зуб и јабучко равниште је село Топли до због бројних водопада (Пиљ, Чунгуљ, Горљи Чунгуљ, Куртул, Вурње...), који се налазе у атару поменутог села. Од поменутих водопада Пиљски водопад је и највиши у Србији 64 м. Такође, један од најатрактивнијих видиковца за посету је видиковац „козији камен“, „росомачки врх“, „три чуке“, локалитет „понор“ и „арбиње“ и водопад „тупавица“ и „скок“.

Промоција и презентација вредности ПП „Стара планина“ вршиће се у оквиру: обележавања значајних датума (Светског дана биодиверзитета, Дана заштите природе, Дана заштите животне средине, Светског дана вода, Светског дана шума, Светског дана туризма, Светском дана планина идр).

Даље активности планирају се на успостављању колективног жига односно жига гаранције за производе и услуге са Старе планине.

Остали некатегорисани послови

Трошкови ангажовања стручног надзора

У поступку реализације планираних активности неопходно је ангађовање адекватних стручних лица са лиценцама и то за праћење радова на уређењу изградом и постављањем мостова, елемената носећих конструкција, електроинсталације и самосталних фотопанела и слично, те су предвиђени трошкови њиховог ангађовања у зависности од врсте радова и делатности.

Планирана средства за ангажовање стручног надзора (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	240.000	
Управљач – остала средства	48.000	
укупно	288.000	

Трошкови провизије

За реализацију Програма управљања и планираних активности, односно за коришћење финансијских средства и трансакције предвиђени су трошкови за исплату неопходних такси и провизија.

Планирана средства за провизије и таксе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	22.196	

Управљач – остала средства		
укупно	22.196	

VII САРАДЊА

У циљу реализације планираних активности управљач ће у току 2026. године наставити сарадњу са: Министарством заштите животне средине; Министарством финансија; Министарством привреде; Министарством омладине и спорта; Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе; Заводом за заштиту природе Србије, Заводом за заштиту споменика културе Ниш; Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, WWF-ом; ПП „Врачански балкан“, НВО „Протекта“, Друштвом за заштиту природе „Стара планина“ и другим невладиним организацијама; Туристичким организацијама Општина Зајечар, Књажевац, Пирот и Димитровград; другим Управљачима заштићених подручја у Србији; Министарством иностраних послова ако се крене са наставком активности на номиновању ПП „Стара планина“ за добијање статуса Резервата биосфере у оквиру UNESCO MAB програма (Man & Biosphere), односно „Човек и биосфера“. С обзиром да је номиновање ПП „Стара планина“ за резерват биосфере у надлежности Министарства заштите животне средине, управљач ће се укључити у активностима на формирању колективних тела за управљање резерватом биосфере, израда номинационог формулара и сл.).

У току 2026. год., а у оквиру сарадње са осталим заштићеним подручјима како у земљи тако и у иностранству, РЈ „ПП Стара планина“ ће посећивати организоване сајмове, скупове, трибине, семинаре и слично, у циљу едукације и проширења знања, а са друге стране у сврху промоције свог заштићеног подручја.

У делу који се односи да ЈП „Србијшуме“ као управљач заштићеног подручја утврђује и наплаћује наканду за коришћење заштићеног подручја посетиоцима заштићеног подручја и корисницима возила на моторни погон односно корисницима земљишта за викендице у заштићеним подручјима како је прописано чланом 108 и 105. Закона о накнадама за коришћење јавних добара, управљач ће предвидети могућност и услове сарадње са корисницима заштићеног подручја да кроз своје делатности могу да обезбеде одређене олакшице тако што ће радити на промотивним активностима заштићеног подручја уз потписивање адекватне сагласности односно меморандума о сарадњи.

Трошкови предвиђени за учешће на семинарима и сајмовима и презентацијама приказани су у делу који се односи на трошкове стручне службе.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

Као посебне послове и задат које ћемо радити у заштићеном подручју истичемо сталне сезонске активности чуварске службе на пословима противпожарне заштите, послове и активности предвиђених на контроли бесправне градње, послове и активности на економском пчелрењу и коришћењу медоносног потенцијала подручја ради производње меда и пратечих медоносних производа.

Ради одржавања чистоће биће организоване акције и редовно уклањање комуналног отпада.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Према Закону о заштити природе („Службени гласник РС“, број („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон) финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из: средства буџета Републике Србије, аутономне покрајне, односно јединице локалне самоуправе; накнаде за коришћење заштићеног подручја; осталих буџетских средстава; прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем; обезбеђена средства за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе; средства донација, поклона и помоћи; осталих извора финансирања у складу са законом.

За реализацију Програма управљања ПП „Стара планина“ за 2026. годину, планирана су укупна средства у износу од **88.438.431** динара, од чега се планира учешће средстава Буџета Републике Србије у износу од **21.691.608** динара (25%), учешће средстава управљача у износу од **66.746.823** динара, од којих накнада за коришћење заштићеног подручја износи **46.387.302** динара (52%), и учешће средстава управљача у износу од **20.359.522** динара (23%) динара.

Прилог: Финансијски план - Табела прихода и табела планираних расхода.

Управник РЈ „Парк природе Стара планина“

Дарко Ђорђевић, дипл.инж.шум.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела планираних расхода заштитеног подручја ШП "Стара планина"

Врста расхода	ШП "Пирот" - Пирот			ШП "Тимочке шуме" - Бољевац			ШП "Стара планина"			
	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно	
	Буџет РС	Сопствена средства		Буџет РС	Сопствена средства		Буџет РС	Сопствена средства		Средства из накнада
А.0 Чување, одржавање и презентација заштитеног подручја	10.878.000	610.000	18.033.888	7.680.000	9.917.600	18.237.600	1.250.000	18.558.000	16.463.488	36.271.488
А.1. Чуварска служба										
А.1.1. Бруто зараде чуvara (12 чуvara +2 руководиоца ч.с.)	10.240.000		12.702.288	7.680.000	2.060.000	9.740.000	0	17.920.000	4.522.288	22.442.288
А.1.2. Бруто зараде осталих чуvara ресурса			1.600.000		3.300.000	3.300.000	0	0	4.900.000	4.900.000
А.1.3. Материјални трошкови (гориво, мазио, регистрација, сервис)	450.000		550.000		600.000	1.240.000	640.000	450.000	700.000	1.790.000
А.1.4. Остали трошкови за чуварску службу (усавршавање) - "Едукативна настава летеминације евидентних заштитених и строго заштитених врста флоре и фауне у заштитеном подручју"										
А.1.5. Опрема за чуварску службу (1 униформа, 3 лампе, напргаче 8 ком, комплет рачунарске опреме, 3 фотоапарата и опрема за такмичење и оријентиринг)	188.000	110.000	335.600		192.000	192.000		188.000	229.600	527.600
А.1.6. Набавка возила (1 комада - тип 2)		500.000	346.000		525.600	525.600	0	0	871.600	871.600
А.2. Одржавање заштитеног подручја	80.000	304.360	2.826.085	80.000	412.600	4.099.600	716.960	160.000	6.048.725	6.925.685
А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача - израда управљачких докумената	80.000		1.334.586	80.000	2.080.000	2.160.000	0	160.000	3.334.586	3.494.586
А.2.2. Обележавање (обнављање) граница ознака табли (4 ком табле зоне)		79.860	79.860			0	0	0	79.860	79.860
А.2.3. Израда и постављање путоказа и постављање ознака табли (4 ком табле зоне)			127.776			0		0	127.776	127.776
А.2.4. Одржавање информативних табли и мобилјара			142.560		831.000	831.000	0	0	973.560	973.560
А.2.5. Израда базе података у ГИСУ (трошкови стручне службе)		65.000	208.803		150.000	240.000	0	0	358.803	513.803
А.2.6. Управљање отпадом		80.000	80.000		132.600	132.600	0	0	212.600	212.600
А.2.7. Набавка контејнера			0		546.000	546.000	0	0	546.000	546.000
А.2.8. Активна дежурства и ажурирање плана заштите од пожара		79.500	79.500		190.000	190.000	0	0	269.500	269.500
А.2.9. Одржавање и санација далековода			708.000				0	0	708.000	708.000
А.3. Презентација заштитеног подручја	0	328.666	983.666	0	210.000	1.467.000	538.666	0	1.912.000	2.450.666
А.3.1. Услуге у области културе спорта и рекреације (организовање манифестација)		52.000	52.000		396.000	456.000	0	0	396.000	508.000
А.3.2. Презентација - студијско путовање			225.000		225.000	225.000	0	0	450.000	450.000
А.3.3. Трошкови угоститељских услуга (репрезентација)		50.000	300.000		150.000	150.000	0	0	250.000	450.000
А.3.4. Снимање репортажа и пропагандних филмова о подручју (1 дана)		76.666	76.666			0	0	0	76.666	76.666
А.3.5. Активности на успостављању савета корисника заштитеног подручја (организација радионица)		150.000	230.000		180.000	180.000	0	0	260.000	410.000

Врста расхода	ШГ "Пирот" - Пирот			ШГ "Тимочке шуме" - Бољевац			ШГ "Стара планина"		
	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно	Извори и износи средстава (у динарима)		Укупно
	Буџет РС	Сопствена средства		Средства из накнада	Буџет РС		Сопствена средства	Средства из накнада	
А.3.6. Предавања у школама (заштита природе и културне баштине и животне средине) - обележавање еколошких датума - Организација "школа у природи" - услуга превоза		100.000	100.000			60.000	0	160.000	160.000
А.3.7. Едукативна настава детерминације евидентних заштитених и строго заштићених врста флоре и фауне у заштићеном подручју		0	0	396.000		396.000	0	396.000	396.000
Укупно А.0	10.958.000	1.243.026	21.843.639	7.760.000	1.262.600	23.804.200	18.718.000	24.424.213	45.647.839
Б.0. Управљање посетицима									
Б.1. Набавка Солвет штампа - церадно платно за информативне табле 10п2		47.916	47.916				0	47.916	47.916
Б.2. Израда и штампа заставе за ЗПД 6 ком		75.000	75.000				0	75.000	75.000
Б.3. Израда и штампање флајера и лифлета 800 ком		23.000	23.000				0	23.000	23.000
Б.4. Штампа на текстилу - торбе 30 ком, качкети 500		235.066	235.066			140.000	0	375.066	375.066
Б.5. Набавка роковника са знаком заштитеног подручја (30 ком.)		17.250	17.250				0	17.250	17.250
Б.6. Санација објекта - опремање и инвестиционо одржавање дома Широке луке и успостављање научно истраживачког центра, Град Пирот - Самостални фотонапонски систем 10 кв		2.327.688	2.327.688				0	2.327.688	2.327.688
Б.7. Успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју (пратећа опрема за успостављање система са изразом акта о процени ризика)	2.000.000	2.179.727	8.898.633				2.000.000	2.179.727	13.078.359
Б.8. Набавка и штампа мајци			360.000			360.000	0	360.000	360.000
Б.9. Дневник чувар ЗП (20 ком)		6.800	6.800				0	6.800	6.800
Б.10. Израда пројектне документације за центар за посетиоце, камп.			1.200.000			1.200.000	0	1.200.000	1.200.000
Б.11. Одржавање, чишћење ЦП "Врело" и "Широке луке"			459.400				0	459.400	459.400
В.0. Регулисање имовинско правних односа									
Укупно В.0	2.000.000	2.179.727	12.090.752	0	0	1.700.000	2.000.000	13.790.752	17.970.479
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја									
Г.1. Мониторинг здравственог стања шума		265.000	265.000				0	265.000	265.000
Г.2. Мониторинг воле, ваздуха и земљишта (загађеност)			0			120.000	0	120.000	120.000
Г.3. Израда пилот пројекта ревитализације ливала и пашњака	223.608		95.832	500.000			223.608	95.832	319.440
Г.4. Мониторинг лековитог и ароматичног биља			0			600.000	500.000	100.000	600.000
Г.5. Слепелошка истраживања			0			120.000	0	120.000	120.000
Г.6. Истраживање фауне			0			600.000	0	600.000	600.000
Г.7. Флористичка истраживања васкуларне флоре	250.000		90.000				250.000	90.000	340.000
Укупно Г.0	473.608	265.000	185.832	500.000	0	940.000	973.608	1.125.832	2.364.440

Врста расхода	ШГ "Пирот" - Пирот			ШГ "Томочке шуме" - Бољевац			ШГ "Стара планина"		
	Извори и износи средстава (у динарима)			Извори и износи средстава (у динарима)			Извори и износи средстава (у динарима)		
	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса									
Д.1. Уређење значајних локација (кампови, видиковци, геосајт, посматрање птица, дивљачи, тресетиште, станиште ретких и заштитених врста, археолошко налазиште, традиционални занати, склоништа на планинарским стазама, излетишта са ложистима, улазних станица...) - постављање мобилијара, инфо табли, смероказа, реквизита за рекреацију, уређење приступних саобраћајница, прилагођавање лицима са посебним потребама. КО Рсовци, Пирот и Књажевац		548.536	548.536			844.800	0	0	1.393.336
Д.2. Уређење значајних локација и стаза (рекреативних, научних) - постављање клупа, инфо табли, смероказа, обележавање, кошење, уређење приступних саобраћајница Пирот		140.000	140.000				0	0	140.000
Д.3. Уређење стаза (рекреативних, научних) - постављање клупа, инфо табли, смероказа, обележавање, кошење, уређење приступних саобраћајница "Гостуша-врх Дел-Вртибог" КО Гостуша, Пирот и Књажевац		510.720	510.720			389.400	0	0	900.120
Д.4. Израда Основа газдовања у државним шумама ГЈ "Широке луке"	4.971.172		4.971.172				0	0	4.971.172
Д.5. Уређење локација од значаја простора јавне чесме КО Велика Лукања		713.380	713.380				0	0	713.380
Д.6. Израда и постављање инфо табли и путоказа- ван уређених локалитета и стаза		479.160	479.160			323.200	0	0	802.360
Д.7. Уклањање растиња- кошење дуж стаза, око мобилијара, табли, на јавним местима и сл.	61.000		61.000			170.880	0	61.000	231.880
Д.8. Реконструкција пашњака и механичко уништавање клеке трактором са мулчером на пашњацима у ШГ "Стара планина" (гориво, регистрација и сервис трактора и мулчера)	50.000	350.000	400.000				0	50.000	400.000
Д.9. Економско пчеларење на Старој планини и производња пчеларских производа		193.800	193.800				0	0	193.800
Д.10. Набавка Дозволе Министарства за сакупљање дивље флоре и фауне	120.000		120.000				0	120.000	0
Д.11. Активности на утврђивању могућности за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња	50.000		50.000				0	50.000	0
Д.12. Израда Програма унапређења рибарства (годишњи)	49.500		49.500				0	49.500	0
Д.13. Одржавање и реконструкција путева	8.142.857		8.142.857			1.916.640	0	10.059.497	0
						1.916.640	0	10.059.497	0

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026 ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје ПП "Стара планина"

Ред. број	Извори прихода	Износ у динарима
	Средства Буџета Републике Србије	21.691.608
1.	1.1. Министарство заштите животне средине	21.691.608
	1.2. Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за шуме	
	1.3. Остала средства Републике Србије	
	Сопствени приходи	66.746.823
2.	2.1. Приходи од обављања делатности	20.359.522
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	46.387.302
	2.3. Остали сопствени приходи	
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	0
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0
5.	Остала средства	0
	Укупно приходи	88.438.431

ПАРК ПРИРОДЕ "СТАРА ПЛАНИНА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ		
Врсте расхода: Бруто зараде чувара заштићеног подручја		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	4.522.288,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	15.120.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.	Бруто зараде чувара	
1.2.		17.920.000,00
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.		
	УКУПНО расходи	22.442.288,00
Врсте расхода: Материјални трошкови (гориво, мазиво, регистрација, сервис)		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	1.340.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	450.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	Трошкови утрошка горива, мазива и регистрације возила	450.000,00
	УКУПНО расходи	1.790.000,00
Врсте расхода: Едукативна настава детерминације евидентних заштићених и строго заштићених врста флоре и фауне у заштићеном подручју"		
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	339.600,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	188.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	Поступак јавне набавке	188.000,00
	УКУПНО расходи	527.600,00
Врсте расхода: Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката и њихава реализација и праћење током године, сарадња са локалним становништвом, институцијама и трошкови информисања кроз јавна гласила (ТВ, штампа)		

ПАРК ПРИРОДЕ "СТАРА ПЛАНИНА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ		
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	3.334.586,00
B.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
V.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	160.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.	Бруто зарада управника и стручне службе на изради управљачких докумената	160.000,00
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.		
2.2.		
	УКУПНО расходи	3.494.586,00
Врсте расхода: Успостављање система наплате коришћења моторних возила у заштићеном подручју (пратећа опрема за успостављање система са израдом акта о процени ризика)		
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	11.078.359,36
B.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
V.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	2.000.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ - НАБАВКА СОФТВЕРА	2.000.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	13.078.359,36
Врсте расхода: Израда пилот пројекта ревитализације ливада и пашњака		
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	95.832,00
B.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
V.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	223.608,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	223.608,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	319.440,00
Врсте расхода: Мониторинг флоре		
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	100.000,00

ПАРК ПРИРОДЕ "СТАРА ПЛАНИНА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ		
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	500.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕГ ЛИЦА	500.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	600.000,00
	Врсте расхода: Флористичка истраживања васкуларне флоре	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	90.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	250.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови поројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕГ ЛИЦА	250.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	340.000,00